

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2021–2023

Organizace ČLS

Česká limnologická společnost, z.s., vykazuje dlouhodobě stabilní počet členské základny, nicméně v letech 2021–2023 došlo k poklesu z **228 členů** na **206**. Tento pokles (9,6 %) byl zapříčiněn zánikem členství zejména dle článku V, bodu 6c z důvodu dlouhodobého neplacení členských příspěvků. Činnost společnosti řídil Výbor ČLS, zvolený Valným shromážděním členů ČLS dne 15. září 2021 konaným *per rollam*.

Výbor společnosti pracoval ve složení: Petr Znachor (předseda), Jolana Tátosová (vědecký tajemník), Michal Šorf (hospodář), Veronika Sacherová (redaktorka Limnologických novin a správce webu), Jan Špaček (matrika), Pavel Jurajda a Pavel Rosendorf. Výbor ČLS se během funkčního období scházel pravidelně čtyřikrát ročně, aktuální agenda byla řešena operativně prostřednictvím e-mailové komunikace. Nově byla také ustanovena funkce správce sociálních sítí, kterou zastává Lucie Kotyzová. Jejím úkolem je vkládání aktuálních příspěvků na Facebook, Instagram a další sociální sítě.

Revizní komise pracovala ve složení: Martin Černý (předseda), Emil Janeček, Libor Pechar, Jana Ambrožová Říhová a Miloslav Devetter. Pro potřeby řešení specifické problematiky jsou v rámci ČLS ustaveny čtyři odborné skupiny: Tekoucí vody (předseda M. Rulík), Zooplankton (předseda M. Šorf), Rybářství a ichtyologie (předseda J. Kubečka) a Rybníky (předseda J. Vrba).

Vzájemná komunikace, informační systém

Pro vzájemnou komunikaci je v současnosti používáno několik informačních kanálů. Důležité informace, které elektronicky dorazí na adresu společnosti, jsou přeposílány členské základně, ačkoli si je Výbor vědom, že jen malá část je relevantní pro všechny.

Další informační platformu představují nové **internetové stránky ČLS** na adrese www.limnospol.cz. Stránky dostaly moderní grafickou podobu a jejich funkcionalita splňuje současné standardy. Kromě zpráv o činnosti a hospodaření je možné na webových stránkách nalézt také zápisy z jednání Výboru či elektronickou verzi Limnologických novin. Po přihlášení do členské sekce je možné získat doplňující informace o členské základně a také editovat svůj uživatelský profil a aktualizovat své údaje. Díky obsazení funkce „Správce sociálních sítí“, Česká limnologická společnost pravidelně zveřejňuje své aktuálními příspěvky na Facebooku (<https://www.facebook.com/limnospol/>) a Instagramu (<https://www.instagram.com/limnospol.cz/>).

Limnologické noviny (ISSN 1212–2920; reg. Ministerstva kultury pod č. E 10186) redigované V. Sacherovou jsou tradičním periodikem vydávaným společností a představují komunikační nástroj s přesahem směrem k širší odborné veřejnosti. Limnologické noviny vycházejí 4x ročně a v pdf formátu jsou k dispozici také na webových stránkách ČLS. Kromě formální agendy a medailonků významných členů jsou zde zveřejňovány především tematické odborné články a také informace o konání či průběhu tuzemských i zahraničních konferencí a setkání.

Odborná činnost

Česká limnologická společnost během uplynulého období zaštiťovala, spolupořádala či přímo organizovala celou řadu kurzů, seminářů a konferencí, např. mezinárodní konference „5th Percid Fish International Symposium: Percis V“ (září 2022, České Budějovice), „XVII Subfossil Cladocera Workshop“ (říjen 2023, Kežmarské Žlaby), každoroční Vodárenské biologie, 11. setkání biologů podniků Povodí, Určovací kurzy zooplanktonu nebo Setkání

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2021–2023

mladých limnologů. Členové společnosti prezentovali řadu příspěvků na výše uvedených i jiných akcích a účastnili se celé řady odborných diskusí. V neposlední řadě se 20.–24. června 2022 uskutečnila XIX. konference Slovenskej limnologickej spoločnosti a České limnologické společnosti (Bratislava – Děvín), na které vystoupilo několik desítek členů ČLS s odbornými příspěvky pokrývající široký záběr aktivit společnosti. Sborník konference je možné nalézt zde: https://limnospol.sk/wp-content/uploads/2022/06/Limnospol-ZBORNIK_na-web.pdf.

ČLS také podpořila tisk několika publikací připravených odbornou skupinou Ichtyologie a rybářství, konkrétně "Metodika kvantifikace dravých druhů ryb nádrží a jezer" a "Ověřená technologie Vzorkování volné genetické informace (eDNA) z vody".

Mezinárodní spolupráce

Česká limnologická společnost je členem EFFS (**European Federation of Freshwater Sciences**), která zastřešuje výzkum sladkovodních ekosystémů v celoevropském měřítku a sdružuje odborné společnosti z jednotlivých členských států. Ve dvouletém cyklu pořádá mezinárodní konference SEFS (Symposium of European Freshwater Federation). Dvanáctý ročník konference se uskutečnil v roce 2021 z důvodu pandemie Covid-19 v online formátu. Předseda ČLS P. Znachor byl členem vědeckého výboru konference, zástupce ČLS M. Rulík se účastnil jednání zástupců společností sdružených v EFFS, přičemž jeho konferenční poplatek byl uhrazen z dotace Činnost odborných skupin. Třináctý ročník konference SEFS proběhl v červnu 2023 v anglickém Newcastleu bez účasti ČLS.

Na podporu mladých limnologů byla zřízena cena – **EFFS Award** – pro nejlepší doktorskou (Ph.D.) práci v oborech Freshwater Sciences. Za období 2019–2020 byla za ČLS nominována práce Lenky Procházkové „Exploring the diversity of snow algae using polyphasic approach“, která získala třetí místo. Za období 2021–2022 byly nominovány práce Evy Hejdukové „Freezing tolerance of freshwater diatoms as a key to their success in polar regions“ a Lenky Štenclové „Systematics of coccal green algae of the classes *Chlorophyceae* and *Trebouxiophyceae*“, které se však na medailových místech neumístily.

Motivací pro mladé limnology napříč Evropou je možnost zapojení se do mezinárodního projektu vyhlášeného EFFS, tzv. „**Collaborative European Freshwater Science Project for Young Researchers**“ s cílem vytvořit synergické propojení, které povede k novým poznatkům, podpoří spolupráci mezi mladými evropskými limnology a nabídne osobní zkušenosti při plánování, získávání financí a vedení společného mezinárodního vědeckého projektu. Ve třetí výzvě byl vybrán projekt s názvem „EuroPonds“, do kterého se zapojilo 80 mladých výzkumníků organizovaných ve 31 týmech z 19 evropských zemí, a to včetně zástupců ČLS. Závěrečná zpráva projektu je ke stažení na této adrese: https://www.freshwatersciences.eu/public/files/Final_report_EUROPONDS.pdf. V následující čtvrté výzvě byl vybrán projekt „PhytoPlastics“, který doposud běží a jeho vyhodnocení a závěrečná zpráva budou k dispozici až na začátku roku 2025.

ČLS prostřednictvím svého předsedy a dalších členů společnosti A. Petruska a D. Boukala nominovala článek Samuela Dijoux s názvem “Community structure and collapses in multichannel food webs: Role of consumer body sizes and mesohabitat productivities, Ecology Letters, 2021“ do mezinárodní studentské soutěže o nejlepší článek publikovaný v rámci Ph.D. práce u příležitosti konání 36. kongresu Mezinárodní limnologické společnosti (SIL 2022, Berlín). Samuel Dijoux obdržel první cenu a na kongresu vystoupil s plenární přednáškou v rámci hlavního přednáškového programu.

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2021–2023

Propagace ČLS

Kromě výše uvedených výstupů probíhá propagace aktivit ČLS zejména formou individuálních vystoupení členů v ČLS v médiích na aktuální témata související s naplňováním cílů společnosti. Většina výstupů se týkala problematiky vlivu lidských aktivit na kvalitu vody, (např. živinového znečištění vod, čištění odpadních vod, hospodaření v rybnících) a dopadů klimatické změny na vodní ekosystémy (sucho, povodně, šíření invazních druhů). V roce 2021 se uskutečnilo 13 mediální výstupů, v roce 2022 jich bylo 12 a v roce 2023 sedm; celkově se na nich podílelo 21 našich členů.

SWOT analýza

Silné stránky:

- Členská základna s vysokým profesním kreditem ze širokého spektra odborných institucí s různým zaměřením
- Organizování odborných skupin a pořádání vzdělávacích akcí

Slabé stránky:

- Prezentaci společnosti v médiích a komunikaci s veřejností se věnuje jen několik málo aktivních členů
- Zpětná vazba od členské základny směrem k činnosti Výboru je minimální
- Většina členů se aktivně nepodílí na činnosti ČLS

Příležitosti:

- Velké množství mediálně zajímavých témat, např. koridor D-O-L, zadržení vody v krajině, ochrana kvality vod, vodárenství, hospodaření na rybnících, management důlních jezer, nakládání s odpadními vodami apod.
- Mezinárodní spolupráce a komunikace s veřejností

Hrozby:

- Aktivita v rámci společnosti pro žádného z členů nepředstavuje hlavní činnost na plný pracovní úvazek, což je limitující pro tvorbu odborných stanovisek a vyjádření
- Pasivita členské základny může vést k nevyužití potenciálu renomované organizace i regresi jejího vývoje např. i vlivem možné demotivace členů Výboru
- Stárnoucí členská základna, nedostatek mladých členů a studentů

Komentář ke SWOT analýze a nástin činnosti v nadcházejícím období

Oproti předcházejícímu funkčnímu období došlo v letech 2021–2023 k částečné obměně členů orgánů společnosti a dílčím posunům v některých zájmových oblastech společnosti. Přesto SWOT analýza za období 2021–2023 zůstává z větší části stejná jako ve výroční zprávě za předchozí období. Došlo k pouze k drobným změnám a přesunům, které jsou rozvedeny níže.

Silné stránky:

- Hlavní silné stránky společnosti zůstaly zachovány, mezinárodní spolupráce a komunikace s veřejností byly však přesunuty mezi příležitosti a budou diskutovány níže.

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2021–2023

Slabé stránky:

- Také slabé stránky zůstaly zachovány víceméně stejné. Pasivita většiny členské základny je alarmující a zřejmě je důsledkem informační přehlcení a vyčerpávajícího pracovního nasazení. Z celkového počtu 342 e-mailových konverzací, které předseda ČLS eviduje za roky 2020–2023, jich bylo pouze 14 od osmi členů společnosti nevystupujících v orgánech ČLS. Slovy klasika „A není to málo, Antone Pavloviči?“ Na aktivní komunikaci s veřejností ve formě mediálních výstupů, či popularizačních článků se podílí 21 členů společnosti, vesměs z řad bývalých či současných členů orgánů ČLS, přičemž jejich příslušnost k ČLS většinou nebývá uvedena.

Příležitosti:

- Atraktivita témat spadajících do odborné působnosti ČLS zůstala zachována i v letech 2020–2023 a představuje velký potenciál do budoucna. Zda-li bude tento potenciál naplněn, rozhodne kromě externích vlivů také míra angažovanosti ČLS v diskusích s laickou i odbornou veřejností či iniciativa při tvorbě řešení a návrhů budoucích opatření.
- V minulé zprávě byla zmíněna „Mezinárodní spolupráce a komunikace s veřejností“ mezi silnými stránkami avšak po zkušenostech z období 2020–2023 se ukazuje jako správnější zařadit ji mezi příležitosti. Došlo k určitému zlepšení při komunikaci s veřejností zejména díky zvýšené aktivitě na sociálních sítích. Nicméně stále platí, že komunikaci s veřejností se věnuje malá skupina členů a pro zvýšení potenciálního dopadu je třeba aktivnější zapojení členské základny a nalezení vhodných kanálů pro oslovení širšího spektra cílových skupin.
- Ačkoli mezinárodní spolupráce ČLS je jasně definována v rámci EFFS, propojení s ostatními profesními organizacemi téměř zcela chybí. Spolupráce se Slovenskou limnologickou společností se omezuje pouze na pořádání společné konference a v mezích není mezi oběma společnostmi žádný oficiální kontakt. Při značné podobnosti obou národních jazyků se přitom nabízí např. možnost společných zasedání obou společností. Vzhledem k dobré jazykové vybavenosti většiny členů odbornou angličtinou by také polské, německé či rakouské společnosti mohly být přizvány k užší spolupráci při řešení regionálně závažných témat např. ve formě vzájemné výměny informačních „newsletterů“. Zcela nedostatečná je provázanost s Mezinárodní limnologickou společností (SIL). V dvouletém cyklu se pravidelně konají mezinárodní konference a kde jinde by limnolog měl hledat novinky, zajímavosti a „hot topics“ než právě zde. V současné době SIL rozšiřuje základnu národních reprezentantů jednotlivých společností a bylo by tedy vhodné zvážit doplnění českého zástupce (A. Petrussek) o dalšího člena ČLS, podobně jako to má Rakousko anebo Maďarsko. V neposlední řadě je nutné zmínit americkou společnost ASLO (Association for The Sciences of Limnology and Oceanography), která je velmi aktivní a vydává i přední oborový časopis *Limnology and Oceanography* a jeho odnože. Budoucí aktivity ČLS by měly jednoznačně směřovat k prohloubení mezinárodní spolupráce se zmíněnými organizacemi a hledat cestu, jak zviditelnit ČLS v mezinárodním měřítku. Nicméně je možné, že pro mnoho členů je tato aktivita spíše okrajová a nepředstavuje hlavní směr, kterým by se měla aktivita společnosti dále vyvíjet.

Hrozby:

- Aktivita v rámci společnosti pro žádného z členů nepředstavuje hlavní činnost na plný pracovní úvazek, což je hlavní omezující faktor. Veškerá činnost zejména členů výboru

Zpráva o činnosti České limnologické společnosti za období 2021–2023

se děje na úkor jejich volného času a zaměstnání, což značně omezuje další rozvoj společnosti. Je jasné, že tato hrozba je dlouhodobého charakteru a nepodaří se jí rychle odstranit. Budoucí výbor by měl vypracovat strategii, jak zabránit stagnaci a pokusit se hledat cesty, jak nastavit motivační nástroje, které by zlepšily chod společnosti a umožnily plnění cílů uvedených v článku III a IV stanov.

- Budoucí orgány ČLS by se měly jednoznačně zaměřit na oslovení členské základny a její motivaci k aktivnímu zapojení do činností společnosti. Prioritou by mělo být zlepšení vnitřní komunikační strategie včetně přehodnocení role LimnoNovin jako hlavního komunikačního kanálu a vyhledání alternativních (t.j. efektivnějších) způsobů pro zajištění vzájemné informovanosti.
- Stárnoucí členská základna a nedostatek mladých členů a studentů představuje další hrozbu pro efektivní fungování společnosti. Je naprosto nezbytné aktivně vyhledávat mladé odborníky i studenty. Z praxe ČLS víme, že během určovacích kurzů či setkání mladých limnologů se lze setkat s mnoha studenty zapálenými pro svá témata, kteří svým entuziazmem napomáhají tříbit zaběhlé stereotypy starších odborníků a motivují je k moderním přístupům k řešení problémů a vzájemné komunikaci. Zaměřme se tedy na práci s mládeží, kultivujme jejich odbornost a jděme vlastním příkladem, ať máme komu předat odkaz ČLS.

V Českých Budějovicích 17. 6. 2024

doc. RNDr. Petr Znachor, Ph.D.
Předseda ČLS, z.s.